

M.A. (Part-I) Pali & Prakrit (Semester-II) Examination

PALI & PRAKRIT

Paper—3

(Abhidhamma Sahitya)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Write answers in the medium offered.

सूचना :— स्वीकृत माध्यमातून उत्तरे लिहा.

सूचना :— स्वीकृत माध्यम में उत्तर लिखिये।

1. (अ) कोणत्याही एकाचे भाषांतर करा :

10

राजा आह—“भन्ते नागसेन, यो उप्पज्जति सो एव सो, उदाहु अज्जो”ति ? थेरो आहं “नच सो, न च अज्जो ति।” “ओपम्मं करोही”ति।

“तं किं मज्झसि, महाराज, यदा त्वं दहरो तरुणो मन्दो उत्तानसेय्यको अहोसि, सो एवं त्वं एतरहि महन्तो”ति ? “न हि, भन्ते। अज्जो सो दहरो तरुणो मन्दो उत्तानसेय्यको अहोसि, अज्जो अहं एतरहि महन्तो”ति। “एवं सन्ते खो, महाराज, माता ति पि न भविस्सति, पिता ति न भविस्सति आचारियो ति पि न भविस्सति सिप्पवा ति पि न भविस्सति सोलवा ति पि न भविस्सति, पज्जवा ति पि न भविस्सति। किं नु खो, महाराज, अज्जा येव कललस्स माता, अज्जा अब्बुदस्स माता; अज्जा पेसिया माता, अज्जा घनस्स माता; अज्जा खदुस्स माता, अज्जा महन्तस्स माता, अज्जो सिप्पं सिकरवति, अज्जो सिक्खितो भवति।”

OR/किंवा/अथवा

राजा आह.....भन्ते नागसेन य, पनेत ब्रूसि ‘अज्जेहि च कसलेहि’ ति, कतमे ते कुसला धम्मा”ति ? सीलं महाराज, सद्धा विरिय, सति, समाधि-इमे ते कसाला धम्मा ति।

“किंलक्खणं, भन्ते, सीलं”ति ? पतिट्ठानालक्खणं, महाराज, सीलं सब्बेसं कुसलानं धम्मानं। इन्द्रियबल बोज्झङ्ग मग्गङ्ग-सतिपट्ठान-सम्मापधान-इद्धिपाद-ज्ञान विमोकरणसमाधि-समापतीन सीलं निस्साय सीले पतिट्ठाय पञ्चिन्द्रिय’ति।

सब्बे कुसला धम्मा न परिहायन्ती ति।

“ओपम्मं करोहि”ति।

“यथा, महाराज, ये कोचे बीजगामभूतगामा वुड्ढिं विरुद्धिं वेपुल्लं आपज्जन्ति, सब्बे ते पथविय पतिट्ठाय वुड्ढिं विरुद्धिं वे पुल्लं आपज्जन्ति।”

(ब) नाम आणि रूप यांचा संबंध लिहा.

6

OR/किंवा/अथवा

आयतनाविषयी माहिती द्या.

2. (अ) संस्काराच्या उत्पत्ती विषयी सविस्तर लिहा.

8

OR/किंवा/अथवा

मिलिन्दपञ्चनग्रंथाच्या आधारे वस्तुच्या अस्तित्वाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

(ब) वेदनाचे प्रकार व लक्षण लिहा

8

OR/किंवा/अथवा

चक्षु-विज्ञान व मनोविज्ञान ससंबंध लिहा.

3. (अ) कर्मसिद्धांताचे श्रेष्ठत्व सिद्ध करा

8

OR/किंवा/अथवा

स्थविर नागसेनाच्या जन्माविषयीचा वृत्तंत रेखाटा.

(ब) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

8

(1) निब्वान

(2) विजाण

(3) श्रद्धा

(4) वीर्य

4. राजा मिलिन्दाच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

16

OR/किंवा/अथवा

अनुपिटक साहित्याचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.

5. वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (बारा पैकी आठ) :

16

(1) अभिधम्म पिटकाचा अंतीम उद्देश _____ आहे.

(1) निब्वान

(2) सुख

(3) यश

(4) ज्ञान

(2) धम्माचा अर्थ _____ आहे.

(1) कुशल

(2) सत्य

(3) ज्ञान

(4) प्रज्ञा

(3) स्मृती म्हणजे _____ होय

(1) जाणीव

(2) ध्यान

(3) सती

(4) प्रज्ञा

(4) राजा मिलिन्दाशि प्रथम भेट कुणाची आहे ?

(1) स्थविर नागसेन

(2) सारिपुत्त

(3) नंद

(4) उपनंद

(5) आयुष्यमान अस्सगुत्तने _____ दंड दिला आहे.

(1) रोहण

(2) सोनुत्तर

(3) सुनित

(4) सुभेध

- (6) पुगलपञ्जति मध्ये _____ विषयी विश्लेषण आले आहे.
- (1) व्यक्ति (2) भिक्षू
(3) भिक्षूणी (4) उपासका
- (7) मिलिन्द प्रश्न ग्रंथ _____ साहित्यातील आहे.
- (1) त्रिपिटक (2) अनुपिटक
(3) पिटकेत्तर (4) पिटक
- (8) स्मृतिप्रस्थान किती आहे ?
- (1) 10 (2) 8
(3) 4 (4) 6
- (9) चित्ताचे कार्य _____ करणे होय.
- (1) मनन (2) चिंतन
(3) कर्म (4) कल्पना
- (10) 'धम्मपद' चा अर्थ _____ आहे.
- (1) सदाचरण (2) कुशल
(3) शिल (4) समाधि
- (11) अभिधम्माचा अर्थ _____ प्रकारचा धम्म होय.
- (1) अधिक (2) विशेष
(3) अभिवाद (4) योग्य
- (12) अभिधम्मग्रंथामध्ये मानवी मनाच्या _____ यांचे विश्लेषण करण्यात आले आहे.
- (1) चित्त व विज्ञान (2) ज्ञान
(3) ध्यान (4) प्रज्ञा

